

KRETSTIDNING NR 2—2011

Teckning Frida Lögberg

Inlaga: Naturcentrums medlemsföreningars aktivitetsprogram

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Efter en fin försommar är det nu dags att glädjas över ledigheten under semestern och möjligheten till vistelse i naturen. Men det är inte bara nu under sommaren som naturen är fin. Varje årstid har sina kvaliteter att erbjuda.

Under eftersommaren och hösten finns det stora möjligheter att komma med ut i naturen på någon av alla aktiviteter och naturguidningar som erbjuds i det gemensamma NaturCentrumprogrammet.

Jämfört med andra kommuner har vi ett stort utbud av naturaktiviteter i Linköping.

Passa på och kom ut och upptäck nya områden och bekantskaper. Programutbudet är brett och förhoppningsvis finns det något som tilltalar dig. Det finns även stora möjligheter för den med miljöintresse och engagemang att finna kanaler inom Naturskyddsföreningen genom att bilda en grupp inom kretsen eller genom att gå med i något av riksföreningens nätverk.

Sommarhälsningar

Björn Ström som nu åker till fjällrävarna i Lappland.

Ordförande Björn Ström
Foto Inger Nylin-Karlsson

FOTOTÄVLINGEN ÄR AVGJORD!

Nu är årets fototävling avgjord! Många naturvänner tar mängder av spännande bilder, och vi tycker att det är trevligt om fler får ta del av dem. I höstas utlyste vi därför en tävling för bilder tagna i Östergötland. Vinnaren är Andreas Sahlman, som erhåller ett presentkort på 500 kr i en av Linköpings friluftsbutiker.

”Trevligt att vinna fototävlingen” tycker Andreas, som ofta är ute i naturen. ”Att fotografera djur och natur är för mig ett stort intresse. Att sedan få vinna Naturskyddsföreningens fototävling ger ju fotograferingen lite extra krydda.” säger den nöjde vinnaren.

Tävlingsbidragen har varit riktigt öngodis för juryn. Vinnarbilden är ”Vårbild från Tinnerö Eklandskap”, tagen i april i år.

Juryns motivering till den valda bilden lyder som följer: ”Motivet är hänförande vackert och lika välkommet varje vår. Bilden är tagen i Tinnerö eklandskap, som för oss linköpingsbor är extra lätt att nå och njuta av.

Vackra ekar finns även att beskåda på andra platser i Östergötland. Detta är ett motiv som man aldrig tröttnar på!”
Grattis Andreas!

Erika Weddfelt

”MOTIVET ÄR
HÄNFÖRANDE
VACKERT OCH
LIKA VÄL-
KOMMET VARJE
VÅR”

Vinnarbild i årets fototävling
Vårbild från Tinnerö Eklandskap
Foto: Andreas Sahlman

KRETSEN HAR EN MILJÖFOND

Naturskyddsföreningen Linköping har en miljöfond som delar ut pengar med några års mellanrum. Pengarna skall belöna någon för lokalt naturvårds eller miljöarbete. Man kan också söka pengar för lokala naturvårds eller miljöinsatser.

Hör av dig om du har något förslag på någon mottagare av ett stipendium eller själv har några projekt som behöver pengar. Kontakta Björn Ström, 013-103451 eller bjorn.strom@telia.com.

Svarthakedopping
Foto Andreas Sahlman

MILJÖFÖRELÄSNINGAR UNDER HÖSTEN

Under hösten anordnar Linköpings kommun två föreläsningar för allmänheten i TEMP-kontorets regi. TEMP står för Transport, Energi, Miljö, Projekt.

Den 22/9 i samband med Europeiska trafikantveckan gästas vi av Maja Essebo. Hon doktoreerar vid Göteborgs universitet och pratar om vår syn på resande och framgång och hur det påverkar de resval vi gör i vår vardag.

Den 9/11 kommer Jakob Lundberg, som arbetar inom FN:s organ för jordbruk och livsmedelsproduktion. Han pratar om klimatförändringarna kopplat till världens livsmedelsförsörjning.

Båda föreläsningarna är klockan 18:00 i Hörsalen på biblioteket. Mer information kommer att finnas på TEMP's hemsida <http://www.linkoping.se/temp>

HÖSTENS STUDIECIRKLAR

Passa på att lära dig mer om något av dina favoritområden tillsammans med andra människor med liknande intressen! Under hösten 2011 erbjuder Naturskyddsföreningen i Linköping flera studiecirkel.

Svampar som signalarter (start måndag 22 augusti)

Många svamparter har visat sig vara bra arter som signalerar värdefulla skogar ur naturvårdssynpunkt. Vi ordnar tillsammans en studiecirkel med inriktning på marksvampar i skogen.

Linköpings grönområden (start tisdag 13 september)

Vilken närmatur finns tillgänglig i Linköpings närhet? Vilka ekologiska och sociala värden har denna? Vilken utvecklingspotential och vilka möjligheter finns? Vad innebär hållbar stadsutveckling?

Minska din miljöpåverkan (start måndag 17 oktober)

Tycker du att dina val är viktiga för en hållbar framtid och att ditt agerande spelar roll ur ett globalt perspektiv? Vi jobbar med områden från vardagen för att hitta lösningar.

Rovdjurens återkomst (start tisdag 25 oktober)

Efter mer än 100 års frånvaro återkommer de stora rovdjuren. Nu har vi snabbt ökande kunskap om dem och deras roll i ekosystemen. Cirkeln omfattar 4 inneträffar och 1 exkursion.

Mer information hittar du i Naturcentrums program, som är inlagda i denna tidning. Studiecirkelarna ges i samarbete med Studiefrämjandet (Svampar som signalarter är även ett samarbete med Linköpings svampklubb).

”PASSA PÅ ATT
LÄRA DIG MER
OM NÅGOT AV
DINA FAVORIT-
OMRÅDEN
TILLSAMMANS
MED ANDRA
MÄNNISKOR MED
LIKNANDE
INTRESSEN!”

ROVDJUREN IBLAND OSS

Vargspår på isen norr om Gryt den 2 mars 2011
(foto Göran Toss)

”DET ÄR HÖG
TID ATT SAM-
HÄLLET BLIR MER
FRIKOSTIGT MED
BIDRAG TILL
ELSTÄNGSEL
RUNT TAM-
DJURSHÄGN”

Det har varit stormigt omkring de stora rovdjuren några år, men nu kan man ana en ökande sämja och samförstånd. Julen 2006 skadade en varg en nöt-kalv vid Kristberg och vargen blev avlivad.

Hela hösten 2009 höll sig en ung varganne från Ockelbo i skogarna norr om Finspång utan att skada ett enda tamdjur.

Under mars 2011 gick (minst) en varg på upptäcktsfärd i Östergötland, och i massmedia läste vi många jubelrop från dem som sett vargen när den gick från Lingham till Vikbolandet och Gryt, och sedan tillbaka upp över Bråviken till Kvarsebo och Finspång. Inga tamdjur skadades förrän i maj då ett får i Tryserum dödades.

Det är hög tid att samhället blir mer frikostigt med bidrag till elstängsel runt tamdjurshägn i Östergötland då antalet vargar är i ökande. Hittills har stängslingsbidrag enbart utbetalats i län med säkerställd föryngning av

varg eller björn. Hjälp med att sätta upp stängslet kan man få av Rovdjursföreningen och volontärer.

FN-mötet om den biologiska mångfalden i Japan i november 2010 upprepade tidigare konventioner: alla arter har rätt att existera inom sitt naturliga utbredningsområde. Ett viktigt tillägg var att man måste försöka förebygga problem för lokalbefolkningen av att man skyddar biotoper och arter.

För att hitta sätt att samexistera med våra stora rovdjur måste vi veta mer om dem. Forskning och utbildning. Kretsstyrelsen tog fasta på det och ägnade en söndag åt intern vidareutbildning om rovdjursfrågor. Som höjdpunkt på dagen fick vi en förnämlig lektion om vargens etologi (beteende) av Tomas Lind medan vi blandade oss med nio unga vargar i Kolmårdens djurpark (se bild nedan).

Naturvårdsverket har, efter förslag från Länsstyrelsen, fastslagit att spontan invandring av varg i Östergötland är välkommen. Man har också satt en miniminivå för antalet lodjurs-förnygringar till fem. De senaste åren har antalet lodjursförnygringar stagnerat kring 2-3 per år. Både skabb och olaglig jakt bidrar till stagnationen. Samtidigt har GPS-märkta lodjur gjort imponerande vandringar, exempelvis från Finspång till Blekinge och därifrån upp till Mälardalen.

För uttern går det antligen bättre, även i Östergötland. Hur det går för mården, hermelinen och vesslan vet vi väldigt lite eftersom statistik saknas.

Den 10 november kommer Henrik Ekman och berättar om vargens återkomst. Den 25 oktober startar en studie-cirkel om rovdjur, se höstprogrammet!

Göran Toss

Besök hos vargar i Kolmårdens djurpark
(foto Göran Toss)

ÉKOLOGI UR ETT JORDNÄRA PERSPEKTIV

I höst kommer vi att få möjligheten att avnjuta naturen och hur vi människor har levt i samspel med den på ett annorlunda sätt. Poeten Mats Nordh växte under 60- och 70-talet upp i Ekängen, området som idag är ett attraktivt villaområde men som då var sommarstugeområde och odlingsmark. Mats var son till trädgårdsmästaren och han minns de hårda tiderna då man levde av vad jorden

gav. Huset familjen bodde i finns fortfarande kvar. Mats kommer att läsa ur sin diktsvit "Trädgårdsmästarens son" i Naturcentrum torsdagen den 22 september, mer information i Naturcentrums program.

Anförande skrivet av Mats Nordhs mamma:

"Växer upp vid en kvarn, senare flytt till svärföräldrars hus.

Trädgårdsmästeri och jordbruk, vår och skördar. Bildar familj. Sommarparadis för stadsbor, idag villaområde. Svärföräldrarna går bort. Barnen flyger ut. Pensionering. Husfadern dör. Sorg, ensamhet. En tid i förvandling - Men Naturen lever!"

Trädgårdsmästarens hustru

Erika Weddfelt

Storspov
(foto Göran Toss)

LINKÖPINGS SKÖNASTE.....

Bostadsannonser framhäver ofta närheten till naturen och grönskan. "Linköpings skönaste grönska område". De flesta människor känner ett behov av någon form av grönska, och vacker utsikt höjer priset på bostaden.

I tidningsintervjuer av personer nämns mycket ofta "naturen" som ett av de viktigaste intressena.

Om man ser på Linköpings karta finns det många och stora gröna ytor, men när ett

grönområde ska bebyggas blir det ofta protester. Om man har valt en dyr bostad för närheten till grönskan, blir man naturligtvis besviken om grönskan raderas ut av stora hus. Linköpings befolkning växer och man vill förtäta bebyggelsen.

Kan man planera mer långsiktigt vilka områden som ska förbli gröna? Vilka parker och naturområden har störst betydelse för oss i längden?

Träd förbättrar luften. Påverkar grönskan vår kroppsliga och psykiska hälsa? Minskar den brottsligheten? Har invånarna något att säga till om? Hur gör man i andra städer och länder?

Vi vill i en studiecirkel lära oss mer om allt detta, för att kanske kunna bidra till en bättre demokratisk dialog om stadens utveckling.

Göran Toss

"KAN MAN
PLANERA MER
LÅNGSIKTIGT
VILKA OMRÅDEN
SOM SKA FÖRBLI
GRÖNA?"

Ett ungt par vandrar under stora träd
Foto Göran Toss

"En så här ogrön utsikt kan påverka ens hälsa".
(enbart grå vägg med fönster). Foto Göran Toss

Karta över Bydgoszcz äldre stadsdel.

RESA MED EU-NÄTVERK TILL POLEN

De tre Östgötakommunerna Linköping, Norrköping och Motala är med i ett EU-nätverk kallat 3x20net. I projektet ingår också kommuner i Polen, Italien och Tyskland. Syftet med nätverket är att representanter för de olika kommunerna skall träffas och berätta för varandra om deras satsningar för att minska kommunens påverkan på vårt klimat.

I januari i år var Linköping värd och visade upp Gärstadverkets fjärrvärmeanläggning och kommunens satsning på biogas. Sverige ligger långt framme när det gäller fjärrvärme jämfört med andra länder i Europa. I slutet av april i år var det den polska staden Bydgoszcz tur att vara värd för ett möte. Temat för detta möte var mobilitet i städerna och samarbete mellan NGO-(Non Governmental Organisations), kommunerna och universitetet.

Med anledning av att man ville ha med representanter för NGO gick det ut en förfrågan till Naturskyddsföreningen i kommunerna om de kunde skicka någon representant. Jag nappade på erbjudandet eftersom jag hade påsklov från mina biologistudier. Villkoret var att man skulle berätta om organisationens verksamhet på mötet. EU står för alla kostnader förutom resorna till mötesorten. Från Östergötland åkte förutom jag representanter från de tre kommunerna i form av ledande miljöpolitiker och ansvariga tjänstemän för Agenda21.

Jag planerade att åka klimatsmart och valde tåg till Karlskrona och sedan nattfärjan över till Gdynia i Polen och sedan tåg till Bydgoszcz. Tyvärr råkade jag ut för en tågförsening när jag skulle åka från Linköping. Det innebar att jag skulle blivit en timme sen till Karlskrona och missa färjan. Jag valde då att istället snabbt boka flyg och åka med de övriga följande morgon. Hemvägen fungerade förbindelsen även om det var en lång väntan i Karlskrona.

Tågresan i Polen gav en känsla att man flyttats tillbaka till hur tågtrafiken såg ut i Sverige på 1980-talet innan moderniseringen av tågen och stationerna. Samtidigt verkade det som om tågtrafiken i Polen fungerar utan förseningar även om det går rätt sakta.

Staden Bydgoszcz där mötet ägde rum har en innerstad där man bevarat den gamla stilen från tidigt 1900-tal vad gäller höjd på byggnader och gatusträckning. Stadsmiljön liknar de miljöer man kan se på gamla foton från Stockholm för 100 år sedan. I Bydgoszcz ägnade vi två dagar åt föredrag och studiebesök. En del var givande medan andra var mindre givande. Här följer några intryck från mötet.

I Bydgoszcz har de gjort undersökningar av naturvärdena utmed en gammal kanal som rinner genom staden och funnit en hög biologisk mångfald med flera hotade arter varav flera är vanliga i Sverige. Gamla parker och övergivna miljöer i städerna kan uppvisa en hög biologisk mångfald

I Polen bedriver ideella organisationer arbete med att informera om klimatfrågor bland allmänheten. Det kan till exempel ske i form av verksamheter som liknar våra svenska naturskolor. Denna form av informationsverksamhet bedrivs i Sverige av kommunerna. Vi kan också vara glada i Sverige att vi har tidningar, radio och TV som har en ambition att belysa klimatfrågorna på ett bra och folkbildande sätt. Polackerna upplevde svårigheter att få fram klimatfrågorna i media.

Vi besökte en fabrik som gjorde frysta grönsaker, färdiga maträtter m.m. De hade investerat i ett kylrum med fotoceller som bidrog med cirka 30% av det totala elbehovet till fabriken.

(fortsättning på sidan 7)

”POLACKERNA
UPPLEVDE SVÅR-
IGHETER ATT FÅ
FRAM KLIMAT-
FRÅGORNA I
MEDIA”

RESA MED EU-NÄTVERK TILL POLEN (FORTS.)

De ville även visa upp ett nytt reningsverk av konventionell typ med biologisk rening. Vid reningsverket hade de också byggt upp en förbränningsanläggning av rötslammet. De uppgav att man skulle kunna bränna slammet utan att tillföra bränsle. Bränning av rötslammet har föreslagits som ett sätt att utvinna fosfor ur rötslammet. I Bydgoszcz såg de det bara som ett bra sätt att bli av med slammet.

Vi fick också åka med en eldriven båt som får sin ström från solpaneler på taket. Den går i trafik på en kanal genom staden. Det måste ha funnits batterier på båten eftersom vi åkte på kvällen.

Från Tyskland berättade de hur naturskyddsorganisationerna regelbundet träffar ansvariga tjänstemän för informationsutbyte och remissyttranden. Naturskyddsorganisationerna i Tyskland verkar ha ett mer formaliserat inflytande.

Som en sammanfattning kan man säga att det är värdefullt att komma till andra länder och se hur de jobbar med miljöfrågor. Man får också ett intryck av att vi kommit långt inom vissa områden i Sverige medan vi på andra områden ligger efter. Satsning på fjärrvärme och sopförbränning är till exempel något nytt i Polen. Man kan konstatera att man satsat på olika miljöinsatser i olika länder och alla har något att lära av varandra.

Björn Ström som deltog som representant för Naturskyddsföreningen Linköping

Staden Bydgoszcz sett från ovan

ÖSTERGÖTLANDS KÄRLVÄXTFLORA SKA INVENTERAS

I många svenska landskap har man genomfört inventeringar av kärlväxternas utbredning inom landskapet. Östergötland har dock hört till undantagen till i år 2011 då Föreningen Östergötlands flora har bildats för att genomföra en inventering av Östergötlands kärlväxter. Den flora som Erik Genberg gav ut på 1970-talet börjar bli föråldrad och det var stora delområden som inventerades.

Den som vill hjälpa till med att inventera Östergötlands flora och kan tänka sig att ansvara för en ruta på 5 x 5 km kan kontakta Kjell Antonsson (013-154503 eller kjell.antonsson@home.se).

Medlem i Föreningen Östergötlands flora blir man genom att sätta in 50 kronor på plusgiro 60 19 89-7.

”FÖRENINGEN
ÖSTERGÖTLANDS
FLORA HAR
BILDATS FÖR
ATT
GENOMFÖRA EN
INVENTERING AV
ÖSTERGÖTLANDS
KÄRLVÄXTER”

ÄNGSHÖ TILL SALU

Vid slåttern i vår äng i Bjärka-Säby torkar vi höet på hässjor på traditionellt vis. Hässjningen är ett bra sätt att få torrt hö oavsett väder. Ängen har en yta av 0.7 hektar och det blir rätt stora mängder hö.

Vill du ta hand om ängshöet eller känner någon som kan ta hand om det kontakta

Björn Ström 013-103451 eller bjorn.strom@telia.com. Man kan lätt lägga höet i stora säckar eller pressa det i en balpress.

Hö på ängen i Bjärka-Säby

KRETSTIDNING NR 2—2011

Avsändare:

Naturskyddsföreningen Linköping
c/o Björn Ström
Åbylundsgatan 36
582 36 LINKÖPING

Bli programutdelare

Cirka hälften av upplagan av detta program delas ut av medlemmar som ställer upp som programutdelare i sitt område. En utdelare delar ut program för några postnummer. På detta sätt spar vi portokostnader och får pengar som kan användas till aktiviteter i kretsen.

Om du vill bli programutdelare kontakta Björn Ström 013-103451.

Besök kretsens webbplats

På www.naturskyddsforeningen.se/linkoping finner du aktuella aktiviteter, uppgifter på styrelsen mm. Lägg gärna in ett bokmärke. Lämna gärna synpunkter till webbmaster Andreas Sahlman, andreas@sahlman.net.

Medlemskap i Naturskyddsföreningen

Ordinarie medlemsavgift 2011 är 295 kr/år vid engångsbetalning eller 24 kr/mån via autogiro.

Familjemedlemsavgift (hela familjen) är 365 kr/år eller 30 kr/mån via autogiro.

För ungdom under 25 år är medlemsavgiften 195 kr/år eller 16 kr/mån via autogiro. Du kan även bli medlem i Fältbiologerna utan extra kostnad.

Medlemsavgiften sätts in på plusgiro 901909-2 (Naturskyddsföreningen – Riks). Du kan också bli medlem via www.naturskyddsforeningen.se

Medlemmars adressändringar meddelas direkt till riksorganisationen i Stockholm

Svenska Naturskyddsföreningen

Box 4625, 116 91 Stockholm

telefon 08-702 65 00

Naturskyddsföreningen Linköping

Naturskyddsföreningen Linköping är en lokal krets av Svenska Naturskyddsföreningen. Lokala kretsar finns i nästan alla Sveriges kommuner. I Linköping är vi en av de största ideella föreningarna.

Detta gör vi i Linköping:

- Tar del av och försöker påverka kommunala beslut som rör natur- och miljöfrågor
- Ordnar utflykter och föredrag för att sprida kunskap och förståelse för naturen omkring oss
- Praktiskt naturvårdsarbete, bl.a. genom skötsel av vår äng.

Kretsstyrelsen 2011

Ordförande	Björn Ström 013-10 34 51	Åbylundsgatan 36 582 36 LINKÖPING
Sekreterare	Göran Toss 013-12 13 11	Rådjursvägen 5 587 31 LINKÖPING
Kassör	Inger Nylin-Karlsson 013-12 68 82	Åbylundsgatan 21B 582 36 LINKÖPING
Ledamot	Pär Thorell 013-12 35 78	Dalslund Gärdala 590 41 RIMFORSA
Ledamot	Erika Weddfelt 070-996 27 21	Silverstigen 2 587 29 LINKÖPING
Ledamot	Karin Johannesson 070-264 94 19	Skolgatan 19A 582 35 LINKÖPING

Styrelsens e-postadresser finner du som länkar på kretsens webbplats www.naturskyddsforeningen.se/linkoping

Naturskyddsföreningen
Linköping